

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknek egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetési ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Krisztus győzött.

Gondolataim az első nagypéntekre térnek vissza. Csodálatos egy nap lehetett, ha hangulatába akarom magam beleélni, az ideai borongós nagypéntekkel hoznám kapcsolatba, mely a lágy tavaszi fuvalom ellenére is oly mélabus érzelmeket ébreszt bennünk.

Napsugár nem deríti fel kedélyünk, a szürke felhők teljesen elfödik az ég kékjét, nem látok mást, csak ólomszínű, egybeolvadó felhőt mindenütt, mindenütt. Ilyen volt, a reménytelen szárnyaszegettség az apostolok lelkivilága, kik három esztendei várakozásuk rombadőlését látták. A názareti nagy Proféta a legnagyobb megalázódások közepette adja ki nagy lelkét, ellenségeinek szemeláttára guny és megvettetés közepette válik meg az élettől.

Szomorú minden igaz lélek, aki csak ismerte őt, mert az igazság bukását látják halálában. Szomorúságukban osztozik a természet is, elfödi a nap arcát, hogy tanuja ne legyen a világ legigazságtalanabb ítéletének, a föld megremeg alkotójának sirbászait. A bánat és szomorúság beköszönt nagypénteken s még vasárnap reggel sem szűnik. Két tanítvány siet Emmauszba, lelkük kedvetlen, csalódott, mint aki a rideg valóságra ébredt az álom világából, olyan a

gondolatviláguk. Felkelt már a nap, de ők nem látják, a Mester feltámadt, nem veszik észre, felejtik, hogy az igazságnak előbb-utóbb győznie kell.

A megalázott, megdicsőült, a félreismerett ellenségei ajkáról hallja a meghódolás szavait, a halott él, saját mindenhatósága felkelti a sirból egy szebb életre. A husvét a győzelem ünnepe, ha Krisztus fel nem támad, ha a sir életének tökéletesen utolsó állomása, akkor mint a szélvihar a rozoga épületet, úgy dönti össze tanítását és életelveit a nála keményebb halál.

A husvét harangszó, a felhangzó alleluja, azok a millió lelkek, kik sirját körülállják a koporsónál álló angyal mind azt hirdetik: a názareti Jézust keresitek? nincsen itt, feltámadt!

A szomorúság megszűnt, a köd szétfoszott, a csüggedt Krisztus-követők lelkébe frissült élet szállt, lelkendezve hirdetik: a Mester feltámadt, örvendjete! Hiszem én is, mert Krisztus élőknek mutatta magát a feltámadás után. Így Péternek, a tizenegy apostolnak, Magdolnának, a kétkedő Tamásnak, aki a kezének a sebhelyekbe tételével győződik meg közvetlenül a tényről. Ők nem káprázatot láttak, könnyen hívők sem voltak, kutattak s úgy szereztek meggyőződést. Hiszem tehát én is s a Krisztus fel-

támadása tényből meritek világosságot és erőt az élet utaira.

A halál kemény és zord tényező életünkben, de nem az övé az utolsó szó, nem az örök enyészetet, pusztulást, hanem egy új élet kezdetét jelenti rám nézve. A földbe került mag is meghal látszólag, de csak azért, hogy újabb, szebb élet fakadjon belőle. A sarkóval, az utolsó hant földdel még nem zárul be az emberi élet, csak egy kapu ez, mely az örökkévalóságba vezet.

Zarándokolunk e földi életen, mint az emmauszi hét tanítvány, sokszor megoldhatatlan problémák között, de azután mire közel jutunk a célhoz, mire beesteledik életünk alkonya, akkor mi is kérjük, maradj velünk Uram, mert beesteledik.

Kérésünk teljesíti s az Ő husvét győzelme a mi győzelmünké is válik, örök életünknek lesz forrásává. Hogy milyen lesz, még nem látom, mert messze vagyok tőle, majd amikor elmúlik földi életemnek nagypéntekje s rám virrad az új élet husvétja, akkor látom, élvezem. Ideigtartó küzdelem, viszonylagosan rövid szenvedésért, soha meg nem szűnő boldogság, örökké tartó győzelem, megdicsőülés, ez a Krisztus feltámadásának gyümölcse. Krisztus győzött, vele én is, ez a szent kereszténységnek alap gondolata.

Mi lenne?

Mi lenne ha senkise lenne
Kibe hinni, bízni lehetne?
Ha sötét utak meredélyén,
ha büntetések rémes éjén
senkihöz se lehetne szólni
senkinek se lehetne győnni
s nem mondhatnánk el senkinek sem:
Uram, te benned bízom, hittem!

Mi lenne akkor, ha már nincsen
mellettünk senki, senki itt lenn:
Ha velünk nem lenne az Isten?

A jó, a tüdő, a felséges,
Ki odaenged a kezéhez
mindenkit, kit ezer seb vérez
mindenkit, kinek semmije
mindenkit, kinek senkije —
s kinek ő lesz mindenkije...

Vértessy Gyula.

Arany, Tompa, Liszt trilógia.

Három magyar költőről fog szólni az ének... De jó is lesz elfelejtkezni kissé a künn dülő viharokról... s költészetről, muzsikáról beszélni!... De jó is lesz az ő glóriás nagy lelkük szellemalakja körül az emlékezés lángjánál melegedni...

Arany, Tompa, Liszt.

Ha kor szerint akarunk, az utolsót tehetnők elsőnek, — hiszen a nagy zeneforradalmár születésének napja 1816. okt. 22., — ha érdem szerint, zavarba jönnénk, — az álmodozó Tompa magasra emeli hangját, szinte Petőfivé lesz, mikor a nemzet letargiába esik, az írők halgatásba sötétednek; — de ha a szívünket kérdezzük, az elsőség csak Arany Jánosé lehet.

Megjelenése éppen olyan korszakalkotó a magyar irodalomban, mint Liszté a zene történetében. A kellő pillanatban érkezik, akkor, amikor az írők uton-utófélen teremnek, amikor a selejtes munkák tömege kezd ellepni a magyar kuriák „ülőszoa” asztalait, hiszen az olvasás már divat. Haikán jön, mint a bölcsek emberek általában, szinte tesékélésre.

Az ifjúkor küzdelmes éveit korán éretté teszik. Az átvirrasztott éjszakák emléke nem a dinománomok, hanem a klasszikus költők ismeretét s nyelvét adják meg neki. Végigjárta már a zsenik kálváriáját szerényen, tapogatózva; volt szobrász, festő, színész s restelkedve tekint erre vissza. Nem sejt, hogy plasztikai tudása adja az élesen látó szemét, a festő ládájá az a sok színt és a színművész előadó képessége a csodás mesélő hangot.

Ugy meséli, mint ő, még magyar költő nem tudott s máig sem tud. De a megálto ereje sem kisebb. Szeme a távolba mered. Mivé fog süllyedni

a magyar, mivé lesz a nemzet, ha a pártoskodás meríti ki erejét?

Keserű guny lesz az „Elveszett alkotmány”, az első mű, mely írói tehetsége mellett csengősen is bizonyít. Aranynál a fiatalság nem szertelenségben nyilvánul, a klasszikus írók nagy tanulmányozója ifjúságában a tulságos költőtség rabláncait hordja.

Nos, — felszabadul és viágot lát Toldi, a legszebb magyar eposz. Magyar lelke a kulturának legmagasabb csúcására tör, csak azért, hogy ezt a kulturát magyarrá tehesse. Valami csodálatos nemzeti közösséget találunk az írásaiban. Nála nincs rend, felekezet, osztály, csak magyar van. Multban kutató szeme a magyar néplelek hagyományából, képzeletéből, érzéséből, sok százados ernyedt szálai-ból egy-egy képet lát kibontakozni s azt mintegy lefotografálja, hogy más is láthassa. Hogy ezt lássák és így lássák! Hiszen nevelő és tanár is. Azután ugy szereti ezt az elnevelt, rosszul nevelt magyart. Őt festi mindig, ha más is a modell.

Toldi I. részében benne van az egész magyar nemzet ifjú ereje, tüze, lángja. Buda halálában a nagy bűnhődés utáni megváltás sejtelve reszket.

A balladák mindmegannyi kis tragédiák, (amelyekben nagyon különleges lyraiságot találunk), — tragédiák, amelyek külön-külön kis egészek, de mégis a nagy nemzeti tragédia örömpoharának cseppjei.

V. László-ban az elnyomott magyar szorongó öröme, — van még igazságszolgáltatás, — bűnhődik a bűnös! A Walesi bárdok idegen környezetében is megtaláljuk a magyar eszme diadalra jutásának reményét.

A költő fájdalma, mint a Margit-kagylóé, igazgyöngyöt termel. Ezt látjuk balladáinál. Az elnyomás keserű éveiben írja azokat, a lázas tépelődés, a kínzó gondolatok vibráló, lüktető termékei

A Golgotát járjuk mi immáron csak-nem három éve, nagypéntekünk hosszúra nyulik. Van bánatunk, akárcsak kétezer évvel ezelőtt azon a nagy napon, könnyeink is hullanak, mint akkor a legnemesebb lelkeké, a szenvedéseinkből is kijutott. Sokakban az emmauszi tanítványok lelkivilága elevenedik fel. A nagy évfordulón félre a sötét gondolatokkal, a kishitűséggel. Érezzük, hogy az igazságnak most is győznie kell, az nem lehet, hogy annyi szív, annyi erő, szent lelkesültség hiába lett légyen. Reménységünk, hogy a Gondviselés örökösödik felettünk s áldozatunkból, fiaink véréből, anyáink, hitveseink, árváink könyeiből új élet tavasza hajnalodik ránk.

Addig is, amíg ezek bekövetkezését látjuk, azokból az örök igazságokból merítsünk erőt, melyeket a hűsvét hoz figyelmünkbe. Ezekbe az igazságokba kapcsolódásra van most szükségünk, hogy sugalmazzák bennünk a hűséget, inspirálják a továbbkutatást, a kötelesegtudást. Így bizony győzni fogunk. Mert nem azé lesz a győzelem, akinek jobban bírják idegei, hanem akiben több van az erkölcsi, vagy nevezzük csak jobban: a lelki erőből, amit nem a lombikból, nem is a biológia adataiból, vagy a természet erőiből, hanem egyedül Istenből lehet meríteni.

A veszprémi színház ügye.

Írta: dr. Illés Dezső.

A fenti cím alatt Fodor Lajos kereskedelmi iskolai tanár ur foglalkozik e lap 12-ik számában „Színház” cím alatt megjelent cikkemmel. Fodor tanár ur sok mindent összefoglal cikkében, amely olyan, mint egy kaleidoszkop. Nem ákarok haszontalan feleslegtelenségbe bocsájtakozni, azért gondolatainak egy részére egyáltalában nem reflektálok. Erveinek csak másik részével foglalkozom és pedig *alcímek* alatt. Ebből ki fog tűnni, hogy Fodor tanár urat cikkének megírásánál *egységes gondolat* nem vezette.

Időszzerűség. A vitánkban az egyik bizonyítandó tétel ez lenne: Időszzerű, indokolt-e, hogy a veszprémi nemzeti színházat a szállóval és egyéb

tartozékaival együtt a város *most* átvegye? Azt hiszem, hogy minden elfogulatlan olvasó igazat fog nekem adni, ha azt állítom, hogy ennek a tételnek igenlő alakban való bizonyítása a *tandur urnak egyáltalában nem sikerült*.

Az időszzerűség indokolására ugyanis a tanár ur teljesen az általánososságok terén mozgott. Egyetlen egy érvelt sem hozott fel annak igazolására, hogy *Veszprém város érdeke*, hogy a színházat *éppen most*, az Urnak 1917-ik esztendejében vegye át. A tudományból és a politikából vont érvekre tehát, melyek általában indokolják *valamely* üzemnek *valamely* város által való átvételét, bátran haligatással felelhetek, mert ilyen érvek létezését sohasem tagadtam. Fodor tanár ur meddő próbálkozása után azonban megvallom, hogy még inkább kíváncsi vagyok a kérdéses ügy időszzerűségének indokolására. Talán majd akadnak a tollnak lovagjai, akik nagyobb szerencsével fognak ezzel a kérdéssel megbirkózni.

Egy kis hamisítás. A tanár ur cikkéből idézeteket közlök. Egyik idézete a következő: „egész határozottan megállapíthatom, hogy a város valójában nem kap semmit, mert a vagyon és teher egyenlő, sőt azon állásponton vagyok, hogy a színház átvétele sok kiadást fog okozni, mely a jövődelmekben soha sem fog megtérülni.” (Ötödik bekezdés, utolsó mondat.)

Ez az idézett mondat cikkemben sehol sem foglaltatik. Van egy mondat a cikkemben a harmadik bekezdésben, amely így szól: „A város valójában tehát nem kap semmit, mert a vagyon és a teher egyenlő.” Egy másik mondat így hangzik a hatodik bekezdésben: „En ennek a bizonyításnak a sikerességét kizártnak tartom, sőt azon az állásponton vagyok, hogy a színház átvétele a városnak sok kiadást fog okozni, mely a jövődelmekben soha sem fog megtérülni.”

Fodor tanár ur ezt a két mondatot egybevette és elébe tette ezt a kifejezést: *egész határozottan megállapíthatom* hogy... Ez a kifejezés sehol cikkemben nem foglaltatik. Sokkal távolabb fekszik e két mondat, hogy tévedésről lehetne szó. A két mondat tehát *készakarva* lett egybefoglalva és *hamis* szöveggel megtoldva.

Ez meg nem engedett módja a vitakozásnak. Szavaimat helyükről kiforgatni nem engedem. En úgy iparkodom igénytelen cikkeimet megírni, hogy minden szó a helyén legyen és kétségbevonhatlan értelme legyen. Sehol nem *állapítottam meg tényeket egész határozottan*, sőt inkább keresve használtam ilyen kifejezéseket: „*kíváncsi vagyok*, azt tartom, súlyos aggályok forognak fenn”, amelyekkel jelezni akartam, hogy a *tények végleges* megállapításának függőségét nyitva tartom.

„Ifjúkori munkát öregeknél ne végezz,
Ha akard, hogy jól menjen sora véghez,
Mert a keverék mű a fejedre támad,
Inkább töredéknek maradjon utánad.”

Csupán „Toldi”-járnál tesz kivételt. „Buda halála” és „Bolond Istók” töredékben maradnak. Pedig vázlatuk kész.

Tán ha szeretett Juliska leánya halála annyira meg nem rendíti, barátai unszolásának itt is elegendő lesz.

A nagy csapást nem tudja kiheverni. A margitszigeti kedves tölgyek minden évben betegben látják viszont a költőt s 1882-ben egyszer csak kihull a toll a legnagyobb magyar epikus kezéből.

Most beszélhetnénk a nemzet haláljáról, a költőkről, akik mintaképp választották, de a nagy csodálattal, szeretettel úgy is a kereteken túl növelte az emlékeztést róla. Térjünk át Tompa Mihályra.

Életkörülményei sokban hasonlóak Aranyéval, de még többet kell küzdenie ifjú korában a létért. Ez s a hosszas betegség megtöri a nagytehetségű ifju energiát. Otthagya a tanuló könyveket s az ő egyéniségének legjobban megfelelő állást fogadja el. Beje község meghívására annak lelkésze lesz.

A csendes falucskában beszélget a vizinövényekhez, virágokhoz, fákhöz. Virágregét gyengéd, érző lelkének finomságait mutatják. Igazi lyrikus, dalai őszinte érzést tükröznek vissza s nem kell az élettörténetét hallanunk, megtudjuk azt költészetéből, pedig keveset beszél magáról.

Álmadozásából a 48-as idők zaja kelti fel. Nagy fajszeretete a küzdőterre vieti őt vigasztalja a lelkeket. Az égre mutat. Csak a sokat szenvedett ember tud úgy vigasztalni, csak az tudja a más fájdalmait úgy megérteni, mint Tompa.

Nagyon kérem a tanár urat, hogy a jövőben, ha velem vitatkozni akar, ilyen önkényes szöveg-idézésektől tartózkodni kegyeskedjék.

Az érdem. Fodor tanár ur egyik kifejezését visszafordítja rám és *vakmerő* cselekedetnek minősíti, hogy az adatok *tüzetes* ismerete nélkül álláspontot foglalok az érdemben is és a színház átvételét ellenzem. Ez méltán ferdítés. Az elfogulatlan olvasóra bízom annak megítélésével, hogy milyen értelmet kell tulajdonítani „tüzetes kifejezés” kifejezésnek. Hiszen én álláspontomat bőven megindokoltam és azt hiszem, hogy ha az összes adatok rendelkezésemre fognak állani, még tüzetesebben tudni fogom megindokolni. Ez a cikkem minden mondatából kiérezhető. De mit mondjak akkor én a tanár urra, aki ugyanakkor, mikor engem vakmerőnek nevez, álláspontot foglalt a színház átvétele kérdésében s az *adatok tüzetes ismerete* nélkül kimondja, hogy a színház átvétele érdemben is a város érdeke s ezt azzal indokolja, hogy ennek a város érdekének kell lennie, mert hiszen az ajánlatot a színpártoló egyesület elnöke teszi, aki pedig szerinte bizonyára olyan ajánlatot fog a városnak átnyújtani, mely a városnak ugy anyagi érdekeit, mint kulturális életét csak előre viheti.

Ennek az indokolásnak *tárgyilagosságához* azt hiszem nem kell kommentár. Mert hiszen amit itt is indokolásul a tanár ur egyebet felhoz, megint olyan általánoságban mozog, hogy annak hasznát a konkrét kérdésnek előbbre vitelében egyáltalában nem vehetjük.

Rágalmazás, gyanúsítás. A tanár ur a rágalom és a gyanúsítás mérgezett fegyverének használatától sem riad vissza. Azt állítja, hogy cikkemnek *alap-tenorja*, hogy azt akarja sejtetni, hogy a színpártoló egyesület a város rovására nyerekedni akar. Ez ellen a teljesen alaptalan gyanúsítás ellen a leghatározottabban tiltakozom s állítom, hogy ilyen tendenciát cikkemből senki sem olvashat ki. Ez az érv nem méltó a tanár urhoz, — hagyja az ilyent a tyukprókátoroknak. De sértő és a rágalom azért is, mert legyen meggyőződve a tanár ur, hogy van bennem annyi erkölcsi bátorság, hogy ha bizonyos volnék abban, hogy a színpártoló egyesület a színház körül seftett akar csinálni, azt nyíltan is meg merném mondani. En arról ítékezni nem akarok, hogy mi történik a színpártoló egyesület lelke mélyén, míg ez a történetes külső jelekben nem nyilvánkozik. Még azt sem állítom, hogy az egyet meg akar szabadulni a vagyonkezelés gondjaitól. Ép azért joggal követelem a közelet etikája érdekében, hogy a közelet témákból a rágalom és

azok. Greguss egyszerűen csak másolatot vesz róluk, mikor szabályként kimondja, hogy „a ballada tragédia, daiban eibeszélve.” — Arany ülteti át magyarba a műfaj e nemét, előtte költőink még nem munkáltak.

A költészet minden ágában — a drámát kivéve — mesterművet alkot. Prózája is kiváló. „Bánk-Bán tanulmány”, „Zrinyi és Tassó” stb. Széleskörű tudás, bámulatos alaposág, nagy igazságérzet jellemzi ezeket is.

Korfejtő ereje egyszerűen csodás. A Toldi trilógia középső részében az egész középkor megjelenedik előttünk. Királyai, hűbérurai, a fényes lovagjátékok, a véget nem érő harcok, az egyház nagy hatalma, minden, ami jellemző az időre, úgy, hogy korrajznak is beillik.

A leírás szépségeit kisebb költeményeiben is csodálhatjuk. Ki ne ismerné a „Családi kör”-t? Mennyit lehetne csak erről az egyről is beszélni. De jó is, hogy szegény volt, hogy a nép között élt. Ilyent írni csak az tud, aki a valóságot mintázza. Olyan természetes, olyan élethű és annyira magyar. — Micsoda mélyeséges hit tör fel a „Fiamnak” című költeményből! Azok a magasztos gondolatok az ő tollával. — Azután az „Enyhülés”. Melyik sora legszebb? Tán, hogy:

„Niniesen olyan tenger inség,
Hogy magának benne
A halandó, egy tenyérnyi
Zöld virányt né lelnie!”

És a „Fülemle”! A *juzsdt* soh'sem engedő magyarnak milyen megszólalásig hű képét adja utánozhatatlan humorával. — A jellemzés mindig tökéletes nála. Bárholonnan nézzük, költészetét minden oldalról hibátlan s mindig kerek egészet ad. Nézzete, hogy:

A szomorú időkben azután lantja a közfajdalomnak lesz tolmácsolója. A „hanvai remete” lantján az egész nemzet bánta, keserve zokog, de a pap Istenben bízó hite párosul a költő síró panaszával s az elégia odává magasztosul.

Ebben az időben ér el költészetének legmagasabb csúcára. Allegóriáit lesve várja a magyar. Megértik és hálásak érte.

Mennyire kellett szeretnie hazáját a „Gólyához” költőjének. Hol volt a nádasok, a bozótok, füvek, virágok, források fürkészőjében, a lombhullást szerető, melázó poétában az az erő, mely minden sorából messzire sugárzik.

Magyar ember volt, minden porcikája magyar, keserű rabkenyér, vagy omlós kalács jutott bár osztályrészeül ezért. Meg nőttél is ritkán találhatósággal mindig az tudott lenni, ami nemzetének hiányzott.

Már a kis diák gyűjtöi a népregeket. Fél, hogy az a sok szépség elvesz. Nem szabad, az mind a magyaré! Más nem igen őrzi őket, őrzi ő. Milyen örömmel bukkannunk a dajkákra:

„Fujjad, fujjad, óh én atyám!
Ah, voltam én is király lánya;
De most vagyok jávortáncoska,
Jávortáncból furulyácska.”

A nagy dalköltő halála után őt igyekszik pótolni hazafias lírájával s ez nagyrészt sikerül is neki. Ebben az időben írt verseit egyenesen Petőfinéknél tulajdonították.

Pajzán, enyelgő hangú eibeszélő költeményeket ír — mikor Arany haligatásba burkolódik — ujjabb kedves kárpótlásul.

Mennyi humor, mennyi keresetlenség s közvetlen báj van a „Három a daru”-ban. Hát ezt honnan vette? Hogyan ismeri úgy a női szeszélyt, uralkodni vágyást ott a jámbor, csendes parochián,

gyanusítás mérgét küszöböljük ki, mikor témák érdekében egymással perbeszálunk.

Nem fontos dolgok. A felett azután a tanár urral nem vitatkozom, hogy a tanár urnak *nem fontos*, hogy dologi adós lesz-e a város, vagy egész vagyonával fog szavatolni. A különbség a kettő között oly nyilvánvaló és oly lényegbe vágó, hogy arról vitatkozni sem érdemes. Hiszen az utóbbi esetben a hitelezők óriási előnyhöz jutnak. Az se szolgálhat vita alapjául, hogy a tanár ur inkompatibilitás lehetőségét nem látja. Megjegyzem, hogy én cikkemben összeférhetlenség lehetőségét egyelőre csak a *hitelezők* oldaláról emeltem ki arra az esetre, ha a kérdéses ingatlanokat terhelő adósságokat a város személyes tartozásként átvállalná.

A színpártoló egyesület tagjainak összeférhetlenségéről egyelőre nem szóltam. Pedig ez kétségtelen. Nyilvánvaló, hogy a *színpártoló egyesület tagjai*, akik a városnak felajánlanak egy adóssággal terhelt vagyont, melynek kezelése nekik költségkívül gondot okoz, ha *együttal városi képviselők*, nem vehetnek részt abban a szavazásban, mely *ajánlatuk elfogadása mellett dönt*. Helyzetük a legfeltűnőbb összeférhetlenség esete, mely korántsem formai s másként meg sem oldható, mint az elfogadás feletti szavazattól való tartózkodással.

Ide tartozik az is, hogy a tanár ur nem érti azon állításomat, hogy a mozi, ha jelenlegi helyén marad, átvétel esetén a közönség bojkottálni fogja. Alaposabb megfontolás után csakugyan rájöttem, hogy ezt nem állíthatom, ilyen cselekedetet, a mi jó közönségünkről feltétlenül nem lehet. A mi közönségünk mindent eltűr és elnyel. Tűri, hogy jegyeket küldjenek a nyakára, tűri, hogy az elhelyezésnél klasszifikálják, tűri, hogy télvíz idején fűtetlen helyiségben kell az előadásokat végig néznie vagy hallgatnia, még olyankor is, mikor előre hirdetik, hogy a publikumot jól fűtött helyiség várja.

Mindaddig, míg a mozi és színház helyisége a Színpártoló egyesület tulajdona, ennek az elnézésnek, türelemnek van valami tiszteletreméltó alapja. A közönség méltányolja azt a munkát, melyet a Színpártoló egyesület nehéz anyagi viszonyok között a kultúra érdekében kifejtetni akar s ebben nem akarja akadályozni s inkább lemond jogos igényeiről. Lehet, hogy a közönség közömbösséget akkor sem fogja megváltoztatni, ha a színházat és mozit a város átvesszi.

A helyzet azonban akkor már egészen más lesz s azon tételeknek, hogy a mozi gondot fog okozni, pénzbe fog kerülni — hiszen álláspontomnak ez a lényege — indoklásául ezt kellett volna felhoznom.

angyalszelid neje mellett, akien kívül más nő nem létezett neki? Haj, kellett a magyarnak egy kis frissítő, vidámitó s az ő kincstára kifogyhatatlan lett, mint a szerető anyáé, ha feltétlenül kedvencének, beteg fiának kell valami.

Imádságos könyvet is irt, az „Olajág”-at. Olyan keveset imádkoznak az emberek! Megtáncolták őket rá. Ott látjuk e könyvet minden magyar protestáns nő kezében, a tartalma meg oda van írva a lelkébe.

Neki is a sok szenvedésre csak a hit hozott balszámot, a tudat, hogy elhunyt szeretteit tulnan viszonlatja. Mikor második gyermekét is eltemette s vele minden földi reménysége sirba szállt, — lassu haldoklással elköltözik nemes lelké.

A kezdet s a vég tehát hasonló Arany és Tópmánál, ami különbség van: az az epikai s lyrai költőnek más-más temperamentuma.

E kettőtől sokban eltérő a nagy zeneköltő, Liszt. De az ő gondolata, érzése nem csupán a miénk, csak a miénk is. Hazá csak vendégségbe jön. Mikor jön, bőkezű, mint egy Krózus, de megint csak visszamegy. Oda, ahonnan jött, vagy máshova.

A zeneirodalomban előkelő helyet foglal el, hisz utóbb, nehéz munkát végez. Ki értette volna meg Wagner, ha Liszt nincs előtte? De a magyar zene ezekben a halhatatlan művekben csak öltet-szerű. Ő forradalmat akar a zenében s a magyar tűz, vér meglepően erőteljes. Eszébe jutnak a gyerekkori emlékek, lelkesíti a pusztá, a csárda; a piruló magyar lány gondolata. Elmeséli hát a zongorán a magyar rapazódákat.

Ez a csodás mesélő képesség talán az, amit Arany költészetéhez hasonlíthatunk. Színes, csapongó, kikutathatatlanul bízár, de a látáslagos formaatlanság — ha lehet e szót művészetrel kap-

Abban az esetben ugyanis, ha az átvétel megtörténik és a vállalkozó a város lesz, az *üzleti tisztesség legelőkelőbb követelménye* fogja a várost — akinél a főszempont a jövedelmezőségen fog nyugodni — kötelezni, hogy a mozi mai, e célra alkalmatlan, kényelmetlen és nivón nem tartható helyiségéből egy megfelelő helyiségbe helyezze s így a publikumnak pénzeért megfelelő ellenérték adjon. A városnak ezeket a szempontokat félre tenni nem lehet és az általános gazdasági zűllés közepette rossz példával előljárni nem szabad. Azt hiszem Fodor tanár ur a legelső között lesz, aki e tekintetben követelésekkel fog előállni, hiszen ő mint kereskedelmi iskolai tanár arra van hivatva, hogy Magyarország közgazdasági renaissancéját munkálja és fennen hirdesse, hogy a kereskedelem, az ipar és a vállalkozás ép úgy alá van rendelve az erkölcs szabályainak, mint minden egyéb vonatkozásu emberi cselekedet.

Mindezek után nem titkolhatom, hogy nem értem, hogy Fodor tanár ur cikke tulajdonképpen miért íródott meg?

Kijelentem, hogy az én írói (?) inyemet csak a tárgyilagos ténymegállapítás vágya csiklandozza. Azonban nem vagyok türelmetlen és mohó az erre szolgáló adatok előterjesztésének várasában, — de Fodor tanár ur cikke után azokat még mindig — várom.

Katonai otthonok.

Az alábbi felhívást meleg ajánlással küldjük a mi nagyon tisztelt olvasóinkhoz. A kérelem minden sora indokol, szívhez szól. Vereink, hozzánk legközelebb álló honvédek szellemi fölültetéséről, harcban tépett idegzetük enyhítés megnyugtatójáról, zaklatott lelkiviláguk újraerősítéséről van szó a katonahonthonok megalapításának szép, nemes szándékában. Az a lelkes elhatározás, hogy a kérés szót meghallgatjuk, teljesítjük: — lesz a mi kedvesen emlékeztető husvétii adományunk a hős harcosok javára. Nagyon örülnénk, ha a felhívás szép eredményéről számolhatnánk be. Az adományokat f. hó 20-ig juttassuk a helybeli pótzászlóalj parancsnokságához, ahonnan hivatalból továbbítják a 41. hadosztályhoz.

Mélyentisztelt Szerkesztő Ur!

Bizonyára ismeretes Szerkesztő Urnak az a mostanában megindult nemes mozgalom, mely társadalmi gyűjtés útján lehetővé teszi *katonahonthonoknak* a fronton való felállítását. Itt nem lehet feladatunk valószínű az eléggé nem magasztalható célt, melyet a katonahonthon intézménye hi-

csolatban használni — elemezve klasszikus szerkesztő. Igazi művészlélek, soha meg nem állapodó, életének különböző változatai mindig egy-egy új oldalát mutatják be költészetének.

Új irányt ad az egyházi zenének, egészen átreformálja azt. Szigorúan ragaszkodik a róm. kath. ritushoz, ellentétben elődeivel, akik csupán templomi és nem kath. zenét adtak. A mise szövegéből indul ki, az ének követ minden szót.

A 13. rapszódia egyik témájaként a koronázási misében nagy örömmel üdvözölte a magyar Rákóczi nótá motívumot.

Szímfőntői költeményei bejárják a világot. Műveiben olyan a zongorának szóbőrsége, mint egy zenekar. Nem izgathatta képzeletét olyan összetett gondolat, melyről fel ne tette volna, hogy a zene tökéletesen vissza tudja adni. Ez a nagy hit, ez a feltétlen bizalom jellemző költészetére és a belső összefüggés, amellyel a témák visszavisszatérnek, s egy költészményé olvasztják az egész művet, részekre tagoltsága mellett is.

Ha töle, a csodálatos előadó művésztől halottunk volna egy ilyen költeményt, tán bátrabban mernénk hasonlítani a Toldi trilógiához.

A lyrára is van hangja, amint — az operát kivéve — a zeneköltészet minden ágában. Arany sem ír drámát. Átirataiban bőven ad gazdag lelkének kincseiből, még szebbé teszi a szöveget, melynek senki olyan föltétlenül meg nem hódol, mint Liszt. Csodálják, dicsőítik Mozartot, Chopint, — ezzel is ő lesz nagyobb.

Elmultak, nincsenek már, de él az emlékü, élnek a műveik, ezeket a nagy viharok sem söpörhetik el. Ime, összejöttünk, 100 év múlva ünnepelni őket s megköszönni a magyarok létének, hogy őket adta nekünk.

Kenessey József.

vatva van megvalósítani. Egyszerűen csak annak kijelentésére szorítkozom, hogy Ő Felsége, mikor ezt az intézményt létre hívta, a harcoló csapatnak mérhetetlen nagy jótétét nyújtott.

A mi honvéd hadosztályunk is felállított ilyen katonahonthon. Most folyik a berendezési munka. Vidám dalolás és jókedv segíti a szorgos munkás kezét, önmaguknak csinálnak otthon! De nemcsak szórakozni, nemcsak testileg akarnak itt derék honvédek felüdülni, lelküknek és szellemüknek is kell szórakozás és táplálék. Erre szolgál a szóbeli előadás, erre főképp a jó olvasmány, könyv, folyóirat és újság.

Mikor alulírott, mint a hadosztály katonahonthonának vezetője kopogtatok, teszem azért, mert ez otthonnak részesei és élvezői ép a 31. honv. gy. ezred, az én egykori felejtethet ezredem legénysege lesz. Mikor az otthoniak nemes és ügyünket szívűkön viselő érzelméhez fordulok, nem pénz kérék. Az nekünk is volna, de kérek jó könyvet (jó irányú elbeszéléseket, leírásokat, regényeket, hazafias, vallásos és történeti tárgyú könyveket, mentől több illusztrált könyvet); kérek folyóiratokat (lehetőleg illusztrált folyóiratokat, esetleg *be-kötve* régebbi évfolyamokat), kérek újságot (ezt tiszteletpéldányképp a szerkesztőszőlől kérem!).

A mai nappal a pótzászlóalj parancsnokságot megkérem, hogy az összegyűjtött adományt az itteni m. kir. 41. honv. gy. hadosztály Conrád tábornagy katonahonthon részére hivatalból elküldeni sziveskedjék.

Ügyünket Veszprém város nemes közönsége szíves támogatására bízva vagyok a mélyen tisztelt Szerkesztő Urnak kiváló tisztelettel

dr. Pallmann Péter
hadosztálylelkész, a katonahonthon vezetője.

Mit innak az antant lapok?

Az angol lapok azt írják, hogy Nagybritannia keleti partján német invázió készül. A periferiális csapatok parancsot kaptak arra, hogy minden eshetőségre készen álljanak.

A „Pravda” című szociáldemokrata orosz lap szerint az orosz csapatok körében nagy agitáció folyik, hogy ha az ellenség támad, azonnal tegyék le a fegyvert. Közli a lap a munkások és katonák központi bizottságának felhívását, amely arra biztatja a katonákat, hogy hagyják el a lövészárkot és menjenek át az ellenséghez.

A „Gazette de Lausanne” vezércikke nagyon aggodalomkeltőnek mondja az oroszországi helyzetet. Lloyd George Buchanan követőtől nagyon rossz információkat kapott. Oroszországban olyan fordulatot vettek az események, — írja a lap, — hogy a munkáspárt került a hatalomra. Ez a párt pedig a háború megszüntetését követeli. A most hatalmon levő orosz párt hajlandó a különbékére. A hatalom igazi birtokosai nem a Miljukov vezetése alatt álló kadettek és az oktoberisták, hanem a békeparti szocialisták.

A „Petit Parisien” szerint Nikolajevics Miklós súlyos panaszt emelt az antant ellen. Szerinte az antant nem tett elég pénzügyi kötelezettségeinek és ennek tudható be, hogy Japán és Amerika befolyása Oroszországban megnövekedett. Oroszország rengeteg erejét szétforgácsolták és az országot csakis a gyors béke mentheti meg.

A „Times” szerint március 10-ike óta Oroszország belsejéből nem indultak hadianyagot és élelmet szállító vonatok a frontra.

A „Giornale d'Italia” arról értesül, hogy a közeli napokban a hadműveletek további sorsa felett minisztertanácson fognak dönteni.

A „Newyork Times” szerint összeesküvést fedeztek fel Wilson ellen. Az egész országban pacifista tüntetések folynak. Rendkívüli övrendszabályokat léptettek életbe.

Átvizsgálják a fölmentéseket. A fölmentésekhez fűződő közérdeknek mennél teljesebb megóvása és a fölmentések ellen emelt panaszok megszüntetése sürgető követelmény megnyugtatóvá teszi a katonai szolgálat alól engedélyezett fölmentések revízióját. A fölmentések revíziójának a katonai érdekek kielégítése mellett a legfontosabb állami, köz- és mezőgazdasági érdekek is természetesen mérvadó figyelembe fognak részesülni.

A revízió egyik alapeszméje az, hogy aki nélkülözhető, az vonuljon be, az pedig, akit más egyénnel pótolni lehet, ugyancsak a hadvesztőségnek jusszon rendelkezésére.

A pótlásnál minden vállalat, üzem stb. mindig a maga hatáskörében köteles gondoskodni nemvédköteles egyének vagy női munkaerők alkalmazásával. Egyes esetekben a katonaság is fog pótlásul adni harctéri szolgálatra alkalmatlan egyénéket.

Revizió alá kerülnek a katonai szolgálat alól felmentett valamennyi magyar és osztrák állampolgárságu, boszniai és hercegovinai tartományi illetőségű tiszti és legénységi állományú egyén felmentései. Minden felmentett egyén, aki egyedül van felmentve az üzemnél, vállalatnál stb., továbbá a mező- és erdőgazdasági érdekből felmentett minden egyén összeírás céljából a birtokában lévő katonai igazolvánnyal (felmentési lappal) tartózkodási, illetve alkalmaztatási helyén személyesen tartozik jelentkezni a községi elöljáróságnál, illetve városi polgármesternél. A közhatalóságok és közüzemek alkalmazottjait hivatalból írják össze. Ha valamely magánüzemben, vagy vállalatnál egynél több felmentett van alkalmazva, ezeket a felmentetteket az üzem vagy vállalat tulajdonosa tartozik bejelenteni.

Mindazokat a felmentetteket, akik az előírt kötelezettségüknek a közhírré tett időben nem tesznek eleget, felmentésük jogosultságának elbírálása nélkül tényleges szolgálatra azonnal be fogják hívni a katonai büntető törvényszék értelmében felelősségre fogják vonni.

A rendeletben a miniszter utasítja a hatóságokat, hogy a felmentéseket szigorú lelkiismeretességgel és körültekintéssel revideálják és május 26-ig tegyenek új javaslatot a felmentésekre vonatkozólag.

Csupán csak a kétségbevonhatatlanul nélkülözhetlen egyének lehet felmenteni, akiket sem női munkaerővel, sem rokkantakkal vagy katonai segédszolgálatot teljesítő egyénekkel pótolni nem lehet. Figyelmezteti a miniszter a hatóságokat arra is, hogy gondosan bírálják el azt, hogy az eddig felmentett alkalmazottak mi módon volnának kicserélhetők. A hatóságok, hivatalok, intézetek és intézmények kötelesek táviratilag közvetlen a honvédelmi minisztériummal közölni, hogy a felülvizsgálat után az alkalmazottak közül hánynak kell bevonulni. A rendelet az összes felmentettekre vonatkozik, akiket alkalmasnak találtak a szemlén.

H I R E K.

Nagyhét.

A kereszténység legmagasabb gondolatai, a megváltás fenséges lényei elevenednek meg lelkünkben minden nagyhéten. Századok hite, mély, vallásos érzése szebbnél-szebb szertartások keretében öltöztette s érzékelte meg mindazt, ami a Golgotán, azt közvetlenül megelőzőleg, vagy követőleg történt. Évenként látjuk s mégis mindig szívünkbe markolnak.

A nagyheti szertartások szerdán délután kezdődtek a gyász-zsolozsmával, mely alkalommal a kispapok Jeremiás megható siralmait énekeltek. Ugyanez ismétlődött csütörtök és péntek délután.

Nagycsütörtökön az ünnepi misét, az olajszentelést és lábmossást Krúitz Kálmán felszentelt püspök végezte. Nagypénteken a csonkamisét dr. Rédey Gyula káptalani helynök mondotta segédlettel, melynek végzetével Guthell Jenő dr. theol. tanár mondott szentbeszédet. Délután a gyász-zsolozsma előtt Ravasz István IV. évi papnövénydek prédikált.

A borongós nagypéntek délutánján meglevenedett a vár. A közönség ünnepi hangulatban csoportosan kereste fel az Ur-koporsókat a székesegyházban, a barátoknál és a piaristáknál.

Nagyszombaton reggel a tűz és keresztív szentelését Perényi Antal kanonokpébános, az ünnepi misét Rosos István apátkanonok celebrálta. Az este hét órákor tartani szokott feltámadási körmenetet dr. Rédey Gyula káptalani helynök vezette.

Husvétvasárnapján a 9 órai ünnepies nagymisét dr. Rédey Gyula káptalani helynök végzi, mely után Káuzli Dezső preláus-kanonok mond szentbeszédet. Délután fél három órákor Novács István IV. é. kispap beszél.

— **Lapunk előfizetőinek és munkatársainak boldog húsvéti ünnepeket kívánunk.**

— **Főispánunk egészsége.** Örömmel értesülünk, hogy *Hunkár* Dénes főispán egészségi állapota igen szépen javul, úgy, hogy rövid időn belül visszacszerzi teljes munkaerőjét s egészségét. Hogy a hivatalos ügyek intézésében mindazáltal fennakadás ne történjék, a belügyminiszter erre az időre dr. *Véghely* Kálmán alispánt bízta meg a főispáni teendőök ellátásával.

— **Királyi kitüntetés.** A király *Sándorfi* Miksa dr. ny. veszpremi járási orvost a *Ferencz József-rend* lovagjává kinevezte. A kitüntetett több mint három évtizeden keresztül gondozta sok lelkesedéssel, ügybuzgósággal a mi járásunk lakóinak testi egészségét. Annyi nehézség leküzdésével sikerült jelentős eredményeket elérnie. Kötelességtudó munkás élet honorálása ez a kitüntetés, melyhez mi is gratulálunk.

— **Kitüntetés.** Királyi Ő Pelsége az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül az ellenség előtt elesett *Grotta* Béla tart. zászlósának az I. o. ezüst víztőzeji érmet adományozta.

— **Adomány.** A Veszpremi Takarékpénztár a veszpremi jótékony nőegyletnek 50 koronát adományozott. Erte ezután is köszönetet mond özv. *Putz* Jenőné elnöknek.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Tivadar* Ignácot, a helybeli áll. felsőkereskedelmi iskola tanárát hasonló minőségben az újbudéki áll. felsőkereskedelmi iskolához áthelyezte.

— **A vármegye adománya.** Veszprém vármegye törvényhatósági bizottsága a veszpremi ref. egyház leányiskolájának fenntartására 400, a kolozsvári tudományegyetem hadból visszatért s gyógyulást szoruló hallgatóinak segélyezésére 200 K-t adományozott.

— **A hadiárvaházra.** *Kelemen* Imre nagytőzsdés 100 koronát adományozott a veszpremi hadiárvák javára. Ez összeg a város által kezelt tőkét gyarapítja.

— **Az Ipartestület közgyűlése.** A helybeli Ipartestület múlt vasárnap tartotta rendes közgyűlését. A közgyűlés a számadások s a költségvetés bejelentése, tudomásulvétele s a felmentvény megadása után tisztújítást tartott s elnökke *Próder* Istvánt, alelnökké *Steidl* Antalt és *Weisz* Lipót, ügyesszé dr. *Benkő* Károlyt, pénztárossá *Próder* Józsefet s jegyzővé *Szél* Istvánt választotta meg. Az iparostanonc-otthonnak a város a Fődeszkő-féle házban ad helyet. Hogy a tanonc-otthon minő foglalkoztatással nevelje s oktassa az iparostanulókat, még egyelőre nincsen véglegesen eldőlt. A győri iparoskongresszus ad erre nézve irányelveket. A városi hatóság szívesen támogatja az intézményt s vélekedésében arra hajlik, hogy a tanonc-otthon ne tanonc-kaszinóféle szórakozó, hanem olyan oktató hely legyen, ahol a tanoncok szakmájuk szerint arra való időben továbbképzésben részesüljenek. A gyakorlati ismeretek fokozása természetesen nem zárja ki, hogy a vezetők a hasznos mellett kellemesen s oktató szórakoztató foglalkozásra is időt juttassanak.

— **A vármegyei tisztviselők mozgalma.** A vármegyei tisztviselők országos egyesületének igazgató-tanácsa f. hó 2-án ülést tartott, melyen vármegyénk tisztviselőit dr. *Véghely* Kálmán alispán képviselte. Két fontos tárgya volt az értekezletnek. Az egyik a vármegyei tisztviselők szanatóriumi ellátásának ügye, a másik a tisztviselői illetményeknek ideiglenes rendezése a háborús árak emelkedése miatt. Elhatározták, hogy memorandumban fordulnak a miniszterelnökhöz, a belügy- és pénzügyminiszterhez, hogy jogos kérelmüket folyó évi július elsejétől kezdődőleg rendezzék. Kimondotta, hogy amennyiben a kormány május közepéig terveiről nem nyilatkozik, az ország összes köztisztviselőit országos értekezletre hívja össze.

— **Himnizálás a vármegyében.** Dr. *Véghely* Kálmán alispán kiadta a himnizálás rendeletét. Minden vármegyei község részére kijelölte az ojtást teljesítő orvosokat. Veszprém város, Csátár, Jutas- és Sashegy-puszták dr. *Rosenberg* Jenő városi tisztiorvos körzetébe tartozik. A Veszprém vidéke Bárd, Gyulafrátót, Kádárta, Litér, Nemesvámos, Márkó, Szentkirályszabadja, Veszprémfás és Vöröberény községeiben pedig dr. *Filits* Pál helyettes veszprémi vidéki körorvos végzi az ojtásokat, ha a megválasztott s hadbavonult *Sommer* Imre dr. körorvos, illetve dr. *Réthy* Ede járásorvos nem szabadságotlaltának.

— **Hősi halál.** Résztvétel értesültünk, hogy dr. *Huszár* Mihály, *Reif* Ignác idevaló polgár fia Montenegroban, Crahova közelében szívlövés következtében hősi halált halt. Az illető a helybeli piarista gimnáziumot, mint prematurus végezte. Sok jó barátja és ismerőse viseltetk résztvétel a szép reményekre jogosult fiatalember sorsa és bánkódó szülei iránt.

— **A veszpremiektől hadiadója.** Egyik hírünk tudatja, hogy a hadiadó vallomások beadását április 30-ig elhalasztották. Azok a polgártársak, akik háborús jövedelem, vagy vagyonuk alapján a háromféle háborús adóra kötelezettek, nagyobb részben rászorulnak erre a kedvezményre. A hatóság ugyanis 360 adózót méltolt arra, hogy a haza javára, a hadviselés céljaira adót fizethetnek, közülük azonban április 1-ig csak 92-en adtak be vallomást. A hosszabbítás talán megmozdítja a halogatók jószándékát is s megérzik az új időre is viszonyítható buzdítást: „Talpra magyar, hí a haza!” A gazdagok ezt annál inkább megtehetik, mert valószínűleg a cipőjük talpja is rendben van.

— **A városi közlelmelésből.** A tanács már régebben rendelt aszaltszilvát s konzervhalat (szardíniát). A napokban kapott a város 30 mm. szilvát 25 kgs dobozokban A szilva pompás, jóízű, kgja 2 K 70 f. volt. Sajnos oly kevés volt, hogy mire e sorok napvilágot látnak, ez a csemege elfogyott. — Sürgöny jelezte, hogy a szardíniát gyorsárúként földadták. A bőjti napokra azonban nem ért ide. No, de elég bőjti most a többi nap is, akkor is elkel, csak legyen. Kap a város 30 rekesz (100 dobozos) szardíniakonzervet. Az 1/4-es doboz ára 3 K 20 f. A hatóság szét osztja a kereskedők között.

— **A tisztviselő kertek.** A város által bérelt tisztviselői kertföldeket a jövő héten osztják ki. A bérletet április 5-ig be kellett fizetni. A föld vetés és rakás alá elkészítve jut a tisztviselők birtokába.

— **Országgyűlési képviselőválasztók.** Az országgyűlési képviselői választásra jogosított szavazók összeírását a kiküldött bizottságok befejezték. Veszpremben az I. kerületben 1006, a II. kerületben 913 a szavazók száma. A tavalyi összeírás száma tehát ismét jelentékenyen gyarapodott. A két kerületet az Almádi-, Szabadi-, Fő-, Takarékpénztár-, Hosszu- és Szt. István-utca választja, jutas az első kerülethez tartozik.

— **Ingatlanok forgalma Veszpremben.** Többször írtunk már arról, hogy az ingatlanok nagy ára gyakori birtokcserére vezet. A hadijövedelem föld- vagy házbirtok után törekszik, a busás ár pedig az eladókat kecsgetti. Így azután könnyen és gyakran kész a vásár. Veszpremben a múlt esztendőben 293 birtok tulajdonjoga változott meg. Ebből 119 esetben ház cserélt gazdát. Ez év első hónapjában 52 tulajdonos adta el kisebb-nagyobb ingatlanát. A birtokcsere nagyobb része most is házra esik.

— **Hadisegély.** Városunkban ez év első négy hónapjában 250 ezer korona hadisegélyt fizettek ki. A hatóság a hadisegély újabb felemelésénél elment a belátás legszélsőbb határáig s így alig maradt kielégítés nélkül egyetlen jogosított igény is.

— **Az új rekiválás eredménye.** A kétszáz holdon felül levő birtokosoknál megejtették a minisztérium által elrendelt újabb rekiválást. Már csak a deveszeri járás van hátra, ahol f. hó 11-én lesz az összeírás. A többi járásokban a rekiválás eredménye több mint 40 waggon gabona.

— **Drágább a cukor.** A kormány a fogyasztási cukornak új maximális árát jelölte meg április 1-től kezdődőleg. Az áremelés kilogrammonként 25% fillér, az eddigi alapárhoz viszonyítva. A kereskedelmi árakat cukorfajta szerint a hatóság állapítja meg. Az édesség tehát drágább lett. Talán most majd eltűnik a cukorhiány gyakran érzett keserősége is.

— **Tanitók fogyasztási szövetezete.** *Göndör* Ferenc a veszprémi vármegyei általános tanítói egyesület elnöke mogalmat indított arra nézve, hogy az összes tanitók bevonásával létesítsék a tanitók központi beszerzési szövetezetét. A szövetezetet 5 csoportra osztanák, úgy hogy minden járás székhelyen lenne egy üzlet, ahol az egyes falvak tanítói, lelkészei és mindazok, kik a szövetezet tagjai akarnak lenni, szükségleteiket bevásárolhassák. A tanitókban fordul meg, hogy a saját érdekeiket tömörlés útján előbbre vigyék. A mozgalomra vonatkozó felhívásokat a napokban fogják szétküldeni.

— **Buzdítás zöldségmagvak termesztésére.** Dr. Bibó Károly vármegyei főjegyző az alispán helyetteseként körrendeletet bocsátott ki a polgármesterekhez, a községi- és körjegyzőkhöz. A rendelet figyelemzteti a zöldségtermesztés várható nehézségeire s emiatt a közellátás súlyos akadályaira abból az okból eredőleg, hogy a külföldi magbehozatal elmaradt, a hazai magtermelés pedig tetemesen megcsappant. A rendelet buzditja a hivatkozottakat, hogy minden szerv és ténylező bevonásával a magtermesztés minél sikeresebb megvalósítására törekedjenek. Különösen hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a gazdalkodóknak, főképpen pedig a kisbirtokosoknak a kertekben s a szántóföldeken a tömeges fogyasztásra alkalmas zöldségfélék magvainak termesztését (egy-egy községben csak néhány fajtaban) még a folyó év tavaszán kezdjék meg. Arra is felhívja a két város s a községek vezetőit, hogy tapasztalataikról s az elért eredményről jelentést tegyenek.

— **A veteményes kertek vízáldója.** A városi tanács vízáldót állapított meg a veteményes kertek öntözéséért. A kerttulajdonosok nagy része a kivételt magasan tartotta s felelősséget adott be ellene a városi tanácsnak. Illetékes-helyen már a felelősség beadása előtt észrevették, hogy a felmérésnél a a kivételnél tévedés történt s ezt egy tanácsülésben kiigazították. A feleket értesítő iratban ugyanis az egységár négyzetméterenként van felölve, holott a megállapítás négyzetölre történt. S azután az öntözési adó nem az egész kert, hanem csak annak a területnek nagysága után fizetendő, amelyben öntözést kívánó veteményeket termesztettek. Ha tehát a kertben burgonyát, tengerit s egyéb öntözésre nem váró terményt is raktak, ezek területmennyisége után vízáldót nem kell fizetni. Az alapul szolgáló pontos felmérést tehát csak a veteményezés után végzik el. Ezek szerint az öntözés után kivethető vízáldó többszörösen kevesebb lesz, mint amekkora a felelősséget — a tévedés alapján megdöbbenetett.

— **A réztárgyak beszoállítására.** A réz felszerelések önkéntes beszoállításának határidejét a minisztérium folyó hó 30-án állapította meg. Ezen időn túl a katonaság gondoskodik a nevezett tárgyak igénybevételéről. Ekkor azonban a tulajdonos nemcsak térítést nem kap tulajdonáért, hanem még viseli eljárásáért az összes következményeket.

— **Adóvallomás elhalasztása.** A jövedelem és vagyonadó továbbá a hadinyereségadó vallomások beadását a pénzügyminisztérium ápr. 30-ig elhalasztotta. Azok a kérvények tehát, amelyekkel egyes felek a vallomásoknak legfeljebb folyó évi április hó végéig való benyújtására halasztást kértek elintéztetteknek tekinthetők.

— **A vinári iskolaszék.** Miként mult számban jeleztük, a vinári iskolaszék ellen elrendelték a fegyelmet megelőző vizsgálatot. A hivatalos eljárás lefolytatása közben az iskolaszék tagjai beláttak, hogy felrevezették őket és a felettes hatóság ellen használt meggyanúsító kifejezéseket írásban bocsánatot kértek. Együttal a legnagyobb készségüket jelentették ki, hogy a hitélet fejlesztése körül is minden lehetőséget elkövetnek és így biztosítani fogják gyermekeik vallásérkölcös nevelését.

— **Pénzlelet.** Pintér Zsigmond szentkirályszabadjai lakos mult hónap 22-én a városi dízlóban levő szántóföldjén először nyolc darab ezüstpénzt talált. Aztán szót a vele levő hadifogoly orosz munkásnak, hogy ássanak tovább. Fél lábba mélyebben egy cseréppel maradványaira bukkantak, amelyben 481 darab ezüstpénz volt. A pénzkeresési évük szerint 1661 és 1741 között levő különböző évekből valók, Lipót, Károly és Mária Terézia korából. Kerényi Andor főszolgabíró, akinek a pénzeket beküldték, megőrzés végett átadja a vármegyei múzeumnak. A további intézkedések iránt értesítették az illetékes pénzügyi hatóságot.

— **Tisztviselők szövetkezése.** A pápai fogyasztási szövetkezet csakugyan megalakult. — Edig 300 tagja van. A szövetkezet elnökei Kapossy Laci és Tar Gyula. A megkezdésre 50 ezer korona áll rendelkezésre.

— **Rokkant telep a szomszédban.** Székesfehérvárott Polgár Iván dr. cistercita tanár a rokkanat telep létesítése ügyében részletes indítványt adott be Széchenyi Viktor gróf fehérvármegyei főispánhoz. Az indítvány szerint egy mezőgazdasági rokkanat telepek az érdekeltek korlátozott munkaképességénél, a rendelkezésre bocsátható föld korlátozott nagyságánál fogva belterjes mezőgazdaságra kell berendezkedni. Ilyenek a konyhakertészet,

az állattenyésztés, a tejgazdaság, a baromfi, házinyul tenyésztés és selyemhernyó-tenyésztés, a méhészet. A telep teltét a városnak kell rendelkezésére bocsátani, mintegy 20 kat. földet, amely 50—60 rokkant elváltására elegendő volna. A város közlelmzési hivatala 100 ezer koronát meghaladó eredménnyel zárult, ezt a nyereséget a rokkant telep létesítésére fordítja a város.

— **Muharmagot lehet kapni.** A polgármester közhírré teszi, hogy özv. Neu Józsefné és Fia helybeli cégnél vetési célokra muharmagot lehet kapni. Az erre igényt tartók jelentkezzenek utalványt a polgármesteri hivatalban.

— **Közelelmzésről.** Az orsz. közelelmzési hivatalból ered a hír, hogy a lisztadagok csökkentése nem ideiglenes. Szükség esetén a további csökkentés sincs kizárva. Az új termés biztosításáról is van hír. A földmívelésügyi miniszter nyilatkozatából azt magyarázták, hogy a termést már a cséplésnél rekivárlják a fináncok. Ez alig lehetséges a végrehajtás technikai nehézségei miatt. Az ellenőrzés azonban az eddiginél szigorubb lesz s a készletek elrejtését akadályozza meg. — Egyes megyékben, ahol a kiszabott kvótát eddig nem hozták össze, újabb rekivárlás lesz. A földalati készleteket nyomban elszállítják. — Még mindig érdeklődés tárgya a román gabona. A szállítást a nagy malmok is várják, hogy munkájuk legyen. A felosztás tárgyában a napokban volt Bécsben értekezlet. — Tervebe vették a vendéglői és kávéházi árak maximalizálását is. A vendéglői étkezés szabályozására már van fölhatalmazás s néhány városban meg is valósították.

— **A városi üzemek haszna.** A városfejlesztés terveiben általánosan az az irányelv uralkodik, hogy a fejlesztést nem a pótladók fokozására, hanem közüzemek városi kezelésére kell alapítani. E várospolitika haszna egyre jobban ki-domborodik nagyobb városaink közgazdasági tevékenységében. Ahol már fogantatották, ott szép eredményt mutat, ahol pedig terítve vették, a jövő szép kilátásait fokozzák a megkezdett munka lendületét. A hasznát illetőleg fényes példával szolgál Győr. Az 1916. évi zárszámadásokból a városi üzemek következő eredménye tűnik elő: a villamos mű bevételei fölöslege 213 ezer K volt, amiből 134 ezer K jutott a városi háztartásra. A légszuszámából 25 ezer, a vízmű 50 ezer, a csatornamű 12.500, a jégmű 118 ezer, vagyis összesen közel negyedmillió koronát juttatott a város szabad rendelkezésére.

— **A balatoni fürdők.** A pénzűbőségtől duzzadó bankok elhelyezést keresnek millióknak. Ilyennek kínálkozik a balatonparti nagyobb fürdők fejlesztése is. Balatonfüred után Siófok jutott ebbe a kedvező áramlatba. Balatonalmádi eladásra is napirenden van. Balatonkenese fejlődését még akadályozza a fürdő végleges elhelyezésének kérdése. Kíváncsok, hogy az egységesített fürdőhely a falu közepébe essek. Ujabbban Keszthelyen is mozgalom indult a fürdő fejlesztése érdekében. A fürdő részvénytársaság kézebe öhajítják juttatni, mert maga a város nem alkalmas a fenntartásra, fejlesztésre. A város megtartaná a részvények felét s így kockázatmentes jövedelemhez juthatna. Öhajítjuk, hogy a balatonparti fürdők fejlesztésében a helyi szempontok mellett a Balatonkultusz egységes, nemzeti érdekeit is mérlegre helyezzék. Ez a nagy cél hordozza a fejlődés terveit akképen, hogy külön-külön mindegyik fürdőnél megállásért azért a maga sajátos, népéhez, vidékéhez simuló karaktere.

— **Hadi ünnepek.** A vármegye hivatalos lapja közli a hadi ünnepeket, amelyeken a cs. és kir. hadügyminisztérium rendelete szerint az 1917—18. évben a katonáknak szolgálatmentesség adandó. Római katolikusoknak: április 8. május 27. (pünktös vasárnap), június 7. (Urnep), dec. 24-én délután, 25-én s 26-án egész nap s 1918. január 6-án (vizesreszt). Az evangélikusoknak, reformátusoknak s unitáriusoknak ugyanezen a napokon, az Urnap kivételével. E helyett október 31-én, a reformáció napján lesz szolgálatmentességük. Az izraeliták megjelölt szolgálatmentességi ünnepei: április 8. (húsvét), május 27. és 28. (kinyilatkoztatási ünnep), szeptember 17. és 18. (újév), továbbá szeptember 25. délután és szeptember 26. (engesztelő ünnep).

— **A felmentések.** Amióta Hazai báró katonai misszióra szemelték ki, egyre kísért a híresztelés, hogy a felmentetteket behívják. Erre vonatkozólag a következőket lehet irányadónak venni. Az bizonyos, hogy a felmentetteket megroztatják. Első sorban a kisebb üzemek tulajdonosai s alkalmozottjai veszítik el kedvezményüket, ha 36 éven alul vannak. A hadikormány nem tekinthet arra, hogy kisebb vállalatok megszűnnek, mikor kizárólag a hadsereg akcióképessége az irányadó. Az ilyen kis cégeket tömöríteni fogják. Ha egy-egy szakmában több kis cég alkalmazottja vagy tulajdonosai élveznek felmentést, ezt csak a legidősebbnek hagyják meg, aki azután ugyanabban a városban a többi hasonló vállalatokat is vezeti. — A fiatalabb korú népfelkeltő a jövőben nem kapnak felmentést. A 24 éven alul levők kérvényét már nem is veszik figyelembe. Ezek ugyanis nem bírhatnak akkora szakértelemmel, hogy felmentésük közérdek lehetne. Ujabbban az a hír is kering, hogy az 1865—1877-ben született őr- és segédszolgálatra minősítették fiatalabb felmentettekkel cserélik fel minden foglalkozási ágban.

— **Nappal nincs feketekavé.** Nem hiába szokták mondani a sors várható súlyosabb fordulatára: hátra van még a fekete leves! Most így jártak a délutáni pikkolozók. Rájuk rohant a háboru újabb sorscsapása, a délutáni fekete kávénak elmaradása. Országos rendelet ez s már városunk házfalain is megjelent, mint szomorúságot hirdető husvéti fekete tojás. Ki ne sajnálna a hadikosztról jólakottan, békésen és nyájasan szórakozókat, akik ebédőasztaluktól felkelve, egyenesen a kávéházba siettek a maguk minden-napi feketéjére. Hiszen ez volt napi szórakozásuk, sziesztájuk. Bizony megértjük őket, ha nagy lesz a méltatlankodásuk, mert most mindentől elmaradnak, ha d. u. 2—8-ig terjedő időközben térnek kávéházakba. Bezzeg figyelmesebb volt a hatóság az éjjeli szórakozókkal szemben, akik a záróra közelségétől izgultak, tehát már kevésbé békésen és nyájasan imbolyognak egy-egy kvaterka csopaki vagy somlyói után a villanygyéres utcákon. Imbolyognak s meg-málnak, hogy — nem ugyan lóháton, amint az ősök, hanem talpon állva szentesítik a határozatot: előre, egy forró feketére! Ezekre gondja volt még a felsőbbbbségnek is, bizonyára egy okoskodván: hogy ha a nappali polgári fekete után még az éjszakai idegfrissítő forró feketét is elnyeli a háboru molokja, akkor teljesen magva vesz a jövedelmek, s erre a sok rosszal megbékéltető forró feketés, derűs világra ráborul a bus, kesernyős filiszter életnek éjszakája is.

— **Az ajtókilincsek.** A vaskilincsgyártás és szerelés megkezdődik. A munkát a kereskedelmi minisztérium fogja irányítani s a vaskilincs szükségletet ő rendeli meg. Ezt pályázati uton veszi fogatba azért, hogy a munkához bárki, tehát vidéki vállalat is hozzájuthasson. Minthogy vasanyaggal a vállalatok nem rendelkeznek, mert a vas is záróva van, mindenki, aki megrendelést nyer, a megrendelési mennyiséghez vasanyagot kap. Külön munka lesz a szerelés, melyet bizonyos körzetekben külön vállalatok fogantatásának. A kereskedelmi minisztérium illetékes osztálya 50.000 db kilincset rendelt meg különböző típusból s ezeket az állami és középületekre szerelteti. E kísérleti művelet lesz hivatva, hogy megismerjék a leghevesebb kilincstípusokat és szerelési módokat.

— **A harmadik rekivárlás ellen.** Mint másutt sem, Somogyban se sikerült a kivett gabona mennyiségét rekivárlni. Utóbbi helyen a kötelezett 3500 waggon helyett csak 2099 waggon terményt gyűjtöttek össze. Az országos közlelmzési hivatal általános rendeletben intézkedett, hogy a rekivárlást mindaddig kell folytatni, míg a kivett kontingens biztosítva nem lesz. Somogy vármegye küldöttség útján arra kérte az országos közlelmzési hivatal elnökét, hogy ezt a rendelkezést Somogy vármegyét illetőleg helyezze hatályon kívül, mert a vármegye területén minden fölös készletet fölajánlta. Kürthy báró a kérésnek helyt adott s csak azt kötötte ki, hogy a vármegye a vetés után mutatózó fölösleget közfogyasztás céljára szolgáttassa be.

— **Viszafeladás a hősök emléktábláival.** A parlament törvényt alkotott a hősök emlékének megőrkítésére. A törvény még szentesítés alá sem került és már tucatsszámra akadnak élelmes ügynökök, akik a törvény említése mellett ajánlataik maguk készítette emléktáblákat és ezzel a hiszékeny közönséget félrevezették. Sándor János belügyminiszter most értesítette a törvényhatóságokat, így a veszprémi is, hogy minden ilyen természetű csalásról azonnal tegyenek följelentést a büntető bírósághoz. Az igazságügyminiszter pedig rendeletet küldött az összes ügyészséghez, hogy a hősök emléktábláival való visszaéléseknél a leg-szigorubbán járjanak el.

— **Nem lesznek élelmezési biztosok.** A Közélelmezési Hivatal részben az országgyűlési képviselők, részben a közigazgatási tisztviselők közül mult év végén egy-két vármegyére vagy városra kiterjedő hatáskörrel, élelmezési biztosokat nevezett ki. Mint jó forrásból értesülünk, az orsz. közélelmezési hivatal már legközelebb visszavonja az élelmezési biztosoknak adott megbízatást és az élelmezési biztosok helyett országszerte élelmezési kirendeltségeket szervez az élelmezési ügyek állandó lebonyolítására. Ha ez az intézkedés életbe lép, ez körülbelül egyértelmű lenne az Országos Közélelmezési Hivatal decentralizációjával.

— **A romániai gabona.** A Romániában talált készletek és az idén várható gabonamennyiségek arányos felosztása már folyamatban van. A tavaszi időjárás a közlekedési eszközök szabadabb használatát tette lehetővé és most már a felhozatal gyorsabb tempóban történik. Az elosztás tekintetében az a helyzet, hogy elsősorban Németország és Ausztria igényeit elégítik ki. Ez a megállapodás azonban nem sérelmes reánk nézve, mert hiszen ugy Németország, mint Ausztria ránk van utalva s amennyi román gabonával többet kapnak ők, mint mi, annyival kell kevesebbet nekünk a saját készleteinkből adni nekik. A felosztásnál az a szempont érvényesül, hogy minden állam a végleges győzelemig legyen ellátva élelemmel.

— **Visszaveszik a bevonult díjnokat.** A hivatalos lap szerint az állami hatóságoknál, hivataloknál, intézeteknél és vállalatoknál alkalmazva volt és a mozgósítás folytán közvetlenül ebből az alkalmazásból tényleges katonai szolgálatra bevonult minden díjnokat és napidíjat a katonai szolgálat megszűnése után korábbi polgári állami alkalmazásba — a tényleges katonai szolgálatra történt bevonulás időpontjában élvezett s a tényleges visszahelyezés (tényleges alkalmazásba-vétel) napjától kezdve folyóistandó járandóságaiával visszaveszik, — ha a visszahelyezés végett, illetékes felettes hatóságánál, a katonai szolgálatból történt elbocsátás napjától számított 30 napon belül személyesen jelentkezik és ha polgári szolgálatra alkalmas.

— **A haszonbérlet meghosszabbítása.** A hivatalos lap közölte a minisztérium rendeletét, amelynek értelmében azok az ingatlan-haszonbérleti szerződések, melyeknek meghosszabbított időtartama 1917. március 31-ike után 1918. márc. 31-ikéig lejár, a lejáratától számított egy év tartamára meghosszabbíthatnak. A rendelet nem terjed ki a két évnél nem hosszabb, újból kötött szerződésekre. Bármelyik fél a szerződés meghosszabbításának mellőzését kérheti és e kérelemről egy bizottság határoz, amelynek elnöke a kir. törvényszék elnöke, egyik tagját pedig a haszonbérlet, másik tagját a haszonbérbeadó választja.

— **Felvétel tanítóképző-intézetbe.** A pápai m. kir. állami elemi népiskolai tanítóképző-intézet I. osztályában a jövő 1917/18. tanévre 2 teljesen ingyenes, 11 feldíjat fizető hely jön üresedésbe, míg az intézet 120 növendék számára berendezett internátusában 10 teljes díjat fizető növendék nyer lakást és ellátást. A kedvezményes helyek a közép-vagy polgári iskola IV. osztályát jó eredménnyel végzett tanulóknak fognak adományoztatni. Ezenfelül a dunántúli református egyházkerület az e kerületből való érdemes református fiukat külön is segíti. A teljes díjat fizető ellátása évi 490 koronába kerül. A folyamodványok beküldésének határideje május 31. napja. — A folyamodványok felterjesztésére vonatkozó részletes tudnivalókat a „Néptanítók Lapja”-ban közölt teljes pályázati hirdetés tartalmazza; egyébként készséggel ad felvilágosítást az intézet igazgatósága is.

— **A postacsomagok kezelésében változás állt be.** f. hó 20-án; a csomagok 600 kor. értékig csak közönséges csomagnak kezeltetnek; kézidarabonként csak a 600 koronánál nagyobb értéknyilvánítású csomagok kezelteknek. 600 kor. nál nagyobb érték a tartalomnak, valószínűleg megfelelően nyilvánítható. 600 korona értékénél nagyobb értéknyilvánítás esetén burkolatnál csak erős vászon rostjával kifelé fordított viaszkosvászon, bőr vagy fadoboz használható; cím a burkolatra írandó, a csomag még zárnival is erősen átkötendő és gondosan pecsételendő; ugyanígy kell csomagolni azon küldeményeket is, melyek kisebb értékűek, (még 100 koronán alul is), ha a tartalom készpénz, értékpapír, arany- és ezüsttárgy, zsebkönyv vagy egyéb drágaság. Élelmiszert tartalmazó csomagok burkolatára célszerű tenyérnyi nagyságú vörös papírost ragasztani, hogy kiváló gondokkal kezelhesse.

— **Suly László biztosítási és bankíródjaja** Veszprém, Szabadi-utca 3. Elfogad az **Első Magyar Általános Biztosító Társaság** főképviseletében élet-, baleset-, járadék-, tűz-, jég- és szavatossági biztosításokat. Takarékpénztári, gyáripari és egyéb részvényszerűségi, valamint vállalati részvényeket, értékpapírokat, hadikölcsönkötvényeket saját számlára vásárol és forgalmi áron elad. *Osztálysorsjegy eladós.*

WELLNER GYULA

készíti a fogtechnika legremekebb specialitásait. **VESZPRÉM, Rákóczi-tér 22**
Foghuzás • Műfogak • Fogtömés

A upesti hadiözvegyek és hadiárva

együtt gondozására és jövőjük biztosítására vonatkozó tervezet. *)

Írta: Fodor Ernő.

1. Az állam gondoskodása a hadbavonultakról és rokkantokról.

A háboruban rokkanttá vált egyének jövőjéről való gondoskodás az államnak lenne legegyszerűbb kötelessége. A haza fegyverbe szölija békés, munkás, családjukat eltartó polgárait — igaz ugyan, hogy midőn ezt teszi, akkor-ugy az ország lakóinak összessége, mint az egyes polgárok életének és anyagi javának megvédése érdekében cselekszik — akik míg a harctéren küzdenek, hozzátartozóikról az állam hadisegély alakjában gondoskodik.

Nem ezen tervezet keretében tartozik az, mennyiben elégséges ezen gondoskodás arra, hogy az itthonmaradt családtagok a pillanatnyi nélkülözéstől mentek legyenek, tény az, hogy az éhhaláltól mindenesetre mentve vannak.

2. Hadiözvegyekről és árvaokról az állam kötelessége gondoskodni.

Ha már most a hadbavonultakról, a katonai szolgálatot teljesítőkről és a rokkanttá vált családtagokról való gondoskodás az állam kötelessége, mennyivel emelkedik kötelessége, hogy gondoskodjék azokról a visszamaradottakról, kiknek eltartója a haza szolgálatában vesztett el. A hazát védő katonának behívott, kereső polgár fegyvert fog, azzal a lelkesedéssel indul a harcba, vészbe, mellyel hosszú harcainak alatt minden magyar emberrel találkozunk és azon biztos és megnyugtató tudatban hagyja itthon családját, hogy míg küzd, gondoskodás történik azokról. A tér, mely rendelkezésemre áll, nem engedi meg, de meg nem is tartozik e tárgy keretében annak boncolgatása, mekkora családás jut igen sok esetben osztályrészedül e téren is ugy az itthonmaradottaknak, mint a kinnlévőknek, kikhez a cenzura szigorúságán keresztül is eljutnak azok a hírek, melyek a hadisegély kiosztása körül baszkodó, községy jegyzők által véghezvitt tettekről regéinek, éppen soggel nem dicsteljes történeteket.

De amily sok az anomália e téren, oly sok kívánni valóval állhatnak elő az állammal szemben azok, akik keresőjük elvesztése folytán váltak özvegyekké, illetve árvaikká.

Egy mentsége lehet jelen pillanatban az államnak: egy örökösen felhangzó, de végeredményben el nem fogadható mentség, nem állanak rendelkezésére oly anyagi erők, melyeknek igénybevitelével segíteni lehetne az ország valamennyi özvegyét és árvaát. És itt van éppen az az ütközőpont, mikor az államnak igenis kötelessége lenne oly jövedelmi forrásokról gondoskodni, melyek elég anyagi bevételt eredményeznének abból a célból, hogy minden egyes, a harctéren elesett hős feleségéről és gyermekeiről anyagilag ugy gondoskodjék, hogy azok a legcsekélyebb nélkülözésnek se legyenek kitéve. Ne érezze sem most és a már gondolkodni tudó gyermek és ne le-

*) A hadiözvegyek és hadiárva együtt ellátására és gondozására vonatkozó tervezet kidolgozására Upest város pályadíjakat tűzött ki. Fodor Ernő székesfehérvári tanító, lapunk munkatársa is küldött be pályamunkát, melyet a beérkezett 29 pályázat között 500 korona jutalomdíjjal részesítették.

Bár a munka, a cím után ítélve, az upesti viszonyokra vonatkozik, oly általános és közérdekű adatokat tartalmaz, hogy az a háború esen szerencsétlenül ellátásáról való gondoskodás tekintetében minden más városra is áll és ezért a pályamunkát folytatásokban lapunkban közreadjuk.

hessen vádolója soha a még most apró, de később öntudatra ébredő gyermek az államnak, hogy igénybe vette a férjét, apát, ki róla addig gondoskodott, ki őt gondokkal, előrelátással, legfőbb szörveritékével szerzett keresményéből felnevelte és a haza hasznos polgárává tette volna. Ezt kellene az államnak a háború után ereje megfeszítésével elkerülni, nehogy az állam fennállásának fundamentuma egy mindinkább növekedő embertömeg le nem kicsinyíthető elégedetlensége következtében támadtassék meg.

3. Városok gondoskodása a hadiözvegyekről és árvaokról.

A távol jövő zenéjének előfutárjaként tekinthetjük azt a jelenséget, mely már szörványosan most is kezd felütni fejét, hogy az özvegyek és árva sorsát egyes városok vezetősége óhajja kezébe venni és nem bizza teljesen a jótékonykodni tudó egyes ember hangulata által vezetett adakozási kedvre azok megélhetését, eltartását és a róluk történő gondoskodást. Előfutárja ez a jövő zenéjének annál is inkább, mert azelőtt teljesen a jószívű emberek szivarvegeire volt a háború rokkantja utalva. Hisz' örök szégyen lehet ránk nézve az a szűkkeblű gondoskodás, mellyel az önvédelmi harcot az 1848/49. évben vívott hősök iránt egész életükön át viseltettünk és nyomorban eltöltött életükért már nem kárpótolja őket az a hazai specialitás, hogy szépen temették el őket.

Az egyes ember által történt gondoskodás után következik a községek, városok gondoskodása, annyira, amennyire és végül fog következni, — ha az ország pénzügyi viszonyainak gépezetét irányító körök oly pénzforrásokat fognak találni és igénybe venni, melyek segítségével egyöntetű és országos gondoskodásról lehet szó, akkor az özvegyek és árva sorsa nem kell, hogy bárkit is aggasszon.

(Folytatjuk.)

Mindazoknak, akik szeretett férjem, illetve kedves testvérünk halálakor fájdalomunkat részvétükkel nyihitették s akik kedves halottunkat velünk együtt nyugvóhelyére kísérték, ezen az uton is halás köszönetet mondunk.

Özv. Szabó Nep. Jánosné,
Kanczelné Szabó Teréz,
Szabó István.

A munkaerő biztosítása.

A m. kir. minisztérium a háborús behívások miatt megcsökkent gazdasági munkaerő hiányát katonai munkások szolgálati kirendelésével és az itthonmaradottak okserű alkalmazásával akar segíteni. Erre vonatkozóan megtörtént a hatósági intézkedés, amely arról szól, miként kérelmezhetik a katonai szolgálatban levők gazdasági munkára szabadságolásukat. A katonai munkások szolgálati kirendelésének és az itthonmaradottak foglalkoztatásának mintéje a további tárgya a minisztérium rendelkezésének, melyet jelentős voltánál fogva az alábbiakban ismertetünk.

A szabadság kérelmezése és engedélyezése.

A szabadságot kihallgatáson előterjesztett kérelem engedélyezik. Szabadság engedélyezése céljából sem kérényt szerkeszteni, sem községy bizonyítványt kiállítani nem szabad. Az a községy előjáróság, mely kérényt szerkeszt, vagy bizonyítványt kiállít, a legszigorubban felelősségre fog vonatni.

A szabadságot katonák szabadságolási igazolványának hátlapjára azonban a bevonulás alkalmával a községy előjáróság, illetőleg városi polgármester által hivatalból és díjtalanul rávezetendő, hogy a szabadságot katonának hány hold földje van, a hadbavonultak, illetőleg mások földjeinek megművelésénél igénybe vétetett, vagy az-e a foglalkozása, melynek címén szabadságolástotti.

A katonai munkások szolgálati kirendelése.

A katonai munkások szolgálati kirendelésére, foglalkoztatására, élelmezésére és díjazására nézve az 1916.

évi 3000, 7100. és 19200. eln. számu körrende-
leteimben foglalt rendelkezések irányadók.

Különösen szem előtt tartandó, hogy a ka-
tonai munkaszolgálatok és lovak kivevénylese, ille-
tőleg kikölcsönzése iránti kérelmet csak a törvény-
hatósági gazdasági munkabizottság útján kell elő-
terjeszteni.

Az említett rendeletekben foglalt rendelke-
zések a következő rendelkezésekkel egészítettek ki:
1. Az **élelmezési pénz** a munkaadónak 10
naponként fog postán elküldetni.

2. A legénységnek legalább egyszer hetenként
húst kell adni.

3. A munkaszolgálat esetleges panaszait a pa-
rancsnok közvetlenül vagy a községi előjáróság
(városi polgármester) után a törvényhatósági gaz-
dasági munkabizottságnak tartozik bejelenteni, mely
azt a hozzá beosztott tiszttel, ha szükséges, a
helyszínen is megvizsgálhatja.

4. A kivevénylett munkaszolgálat tagjainak sza-
badtság nem engedélyezhető.

5. A megállapított időn túl csak akkor ma-
radhat az osztag rendeltetési helyén, ha erre nézve
a póttestparancsnokság engedélye megérkezett.

6. A munkaszolgálat önhatalmúlag idő előtt
be nem vonulhat és a munkát abbahagyása nem
szabad. Ebbeli esetleges cselekményeért a legszi-
gorubbán felelősségre fog vonatni.

7. A munkaszolgálat parancsnokának a tar-
tózodási hely községi előjáróságánál a megérkezés
után és elutazás előtt jelentenie kell.

8. A napszámbért, mely az említett rende-
leteim értelmében állapítandó meg és legalább három
koronát kell, hogy kitegyen, nemkülönben a szak-
mánybért is, naponként vagy hetenként a munká-
szolgálat tagjainak kell kifizetni.

A munkaszolgálat parancsnokának, ki a mun-
kában szintén részt venni tartozik, ugyancsak az
egész napszámbért vagy szakmánybért kell fizetni.
A munkaszolgálat parancsnokának, ki a munká-
ban szintén részt venni tartozik, ugyancsak az
egész napszámbért vagy szakmánybért kell fizetni.
A keresett bérösszeg sem az osztag parancs-
nokának, sem az előjáró katonai parancsnokság-
nak ki nem fizethető, sem valamely alapba be
nem utalható.

A szakmánybér helyett a termény csak abban
az esetben szolgáltatható ki, ha ezt az érvényben
levő erre vonatkozó szabályok megengedik.

9. A munkaadó panaszával a törvényhatósági
gazdasági munkabizottsághoz tartozik fordulni;
mely szükség esetén a panaszt a munkabizottság-
hoz beosztott tiszttel a helyszínen tartozik meg-
vizsgáltatni és a szükséges intézkedést saját hatá-
skörében megtenni, vagy pedig a szükséges intéz-
kedés végett a póttestparancsnoksághoz fordul.

10. Ha a munkaszolgálat egyes tagjai betegség
miatt, vagy bármely okból idő előtt bevonulta-
ndók, részükre a póttestüköz katonadijszabás-
szerű menetdíjnak a katonai kincstár terhére
való hitelezhetése mellett való utaztatásához szük-
séges igazolványt a községi előjáróság (városi
polgármester) kiállítani és hiteles záradékkal ellátni
tartozik.

10. Az 1916. évi 3000. eln. számu körren-
deletimben említett A), B) és C) kimutatásokat
nem kell megszerkeszteni.

A hadbavonultak segélyezett családtagjainak foglalkoztatása.

A mezőgazdasági munkáknak idejében és
lehetőleg teljes mértékben való elvégzése szüksé-
gessé teszi, a hadbavonultak segélyezett család-
tagjainak a gazdasági munkák elvégzésénél való
igénybevételeit.

Ennélfogva a hadbavonultak segélyezett család-
tagjainak is a m. kir. miniszterelnök 1915. évi
888. eln. szám alatt valamennyi főispánhoz intézett
rendelete értelmében foglalkoztatandók.

Az említett rendeletnek annak idejében köz-
hírré tettett rendeltetései értelmében, az
államsegély csak azoktól vonható meg, akik saját
egészségi állapotuk, testi erejük és családi visz-
onyuknál fogva munkára mehetnek és akikről
beigazolást nyert, hogy nekik megfelelő gazdasági
munkára felhívattak és azt visszaautasították.

Ezek a rendelkezések a helyi viszonyoknak
megfelelőleg a mezőgazdasági intézőbizottsággal
egyetértőleg fogantatandók.

Ehhez képest a hadbavonultak segélyezett
családtagjai a mezőgazdasági intézőbizottság által
kijelölt munkákra kirendelendők és a segély a fen-
tebb említett rendelkezések értelmében csak azok-
nak a segélyezettneknek fizetendő ki, akik a mező-
gazdasági munkákat végezték.

Meghívó.

A Veszprémi Kötött és Szövött Iparúgyár Részvénytársaság

V. évi rendes közgyűlését

Veszprémben,

a Veszprémi Takarékpénztár tanácstermében

1917. április hó 18-án délután 4 órakor

tartja, melyre a t. részvényeseket azzal a figyel-
meztetéssel hívjuk meg, hogy a közgyűlésen szava-
zati joggal személyesen vagy meghatalmazott által
csak azok birnak, akik 15 nappal a közgyűlés előtt
nevükre irt részvényeiket és meghatalmazásait a
közgyűlés megtartását 48 órával megelőzőleg, vagyis
április 18-án d. u. 4 óráig vagy a gyár, vagy a
Veszprémi Takarékpénztár pénztáránál leteszik.

A számadások és mérleg, az igazgatósági és
felügyelőbizottsági jelentések a gyár irodájában
közszemlére kitétetek s a közgyűlést 8 nappal
megelőzőleg d. e. 9—12-ig és d. u. 3—5 óráig
ugyanott megtekinthetők.

Tanácskozási tárgyak:

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvé-
nyes felkérése.

2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelen-
tésének tárgyalása, a mérleg jóváhagyása, a jöve-
delem felosztása, az igazgatóságnak és felügyelő-
bizottságnak a felmentvény megadása.

3. Az alaptőkének 120.000 koronáról 600.000
koronára való felemelése.

4. A részvényesek által esetleg teendő indít-
ványok tárgyalása. (Indítványok a közgyűlést 6
nappal megelőzőleg írásban nyújtandók be az igaz-
gatóság elnökénél.)

5. Az igazgatóság 10 tagjának és a felügyelő-
bizottság 5 tagjának 3 évre választása.

Veszprém, 1917. április 6.

Az igazgatóság.

Mérleg.

Vagyon: Készpénz 10.960.36 K. Hadikölcsön-
kötvény 19.150.— K. Pamutközpont részvényre be-
fizetés 3.000.— K. Áruraktár 74.507.18 K. Fél-
gyártmányok 159.453.62 K. Nyersanyagok 56.931.32
K. Árukövetelések 50.770.37 K. Gépekre adott elő-
legek 85.466.76 K. Gép és felszerelés 211.594.10
K. Ingatlan 10.168.— K. Álmeneti tétel 550.— K.
Összesen: 682.551.71 K.

Teher: Részvénytőke 120.000.— K. Tartalék-
alap 5.702.17 K. Külön tartalék 45.075.08 K.
Értékszőkenkénti tartalék 17.818.42. Kétes köve-
telések tartalékja 4.735.31 K. Folyószámla tartozás
438.914.20 K. Fel nem vett osztalék 382.50 K. Tiszta
jövedelem 50.124.03 K. Összesen: 682.551.71 K.

Anyakönyvi kivonat.

— 1917. március 15-től 1917. március 31-ig. —

Születés.

Bacsák József napszámos és Hölczinger Erzsébet
leánya Anna r. kath. — Wenczl Julianna háztartásbeli
fia Ferenc Vilmos r. kath. — Király László Lajos máv.
kocsistitűző és Körmeny Julianna fia László Gyula
r. kath.

Halálozás.

Lengyel József szolga r. kath. 41 éves. — Szólar
József földmives ev. 19 éves. — Herczeg István föld-
mives ev. 35 éves. — Soóki Lajos földmives ref. 25
éves. — Tóth Mihály földmives r. kath. 20 éves. —
Farkas Lajos zenész r. kath. 28 éves. — Nemeskürti
Chrapec Mihály földmives r. kath. 50 éves. — Krausz
Izidor kereskedő izr. 40 éves hosi halált katonának.
— Plakszin Pál az orosz haderőhöz tartozó katona,
gör. kel. 34 éves. — Nagy Gyula r. kath. 13 hónapos.
— Simon István napszámos r. kath. 52 éves. —
Sándor Jenő ref. 11 hónapos.

Házasság.

Csefkó József földmives ref. és Kőcski Terézia
szakácsnő r. kath.

IRODALOM.

* A békekötés után hazatérő katona
rokonunknak alig képzelhető el szebb ajándék,
mint A Hadsereg képes folyóiratnak háborús év-
folyamai. Egy-egy évfolyam ára 12 kor. Megren-
delhető minden nagyobb könyvkereskedésben, vala-
mint a Hadsereg kiadóhivatalában Arad, Ferdinánd-
utca 8. A Hadsereg ma megjelent számában rend-
kívül érdekes harctéri képeket és sok időszerű
cikket és hírt közöl.

* Az „Élet” szépirodalmi és művészeti hetilap,
(Szerkeszti Andor József) gazdag tartalom, érdekes és
aktuális képek egészítik ki. A kitűnő lapot melegen
ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és ki-
adóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfizet-
ési ár félre 10 kor. Mutatványzámat készséggel
küld a kiadóhivatal.

* A „Vasárnapi Ujság” minden száma gazdag
tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Ujság” elő-
fizetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világkróni-
kával” együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasár-
napi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egye-
tem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes
Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára
félre 2 korona 40 fillér.

A háboru krónikája.

Április 1. Dél-Bukovinában rohamcsapataink
alaposan szétrombolva az ellenséges védelmi műve-
ket, az orosz árkokból két tisztest, 200 főnyi legény-
séget és egy géppuskát hoztak magukkal. Kelet-
Galiciában és Volhyniában előtérri harcok voltak.
— A tengeremléki arcvonal egyes helyein élénkebb
volt a harci tevékenység. Csapatunk 23 foglyot
és egy géppuskát szállítottak be. Az olaszoknak
Jamnanótól nyugatra és Bigliától délre megkísérelt
támadásai tűzünkben megheiusultak. — Loos mind-
két oldalán angol osztagok éjjeli előretörései köz-
harcban megheiusultak. A Péronne—fins-i országot
két oldalán angol zászlóaljok élénk tűzérősei közre-
működés mellett támadtak. A Champagneban a
Ripontól délre fekvő magaslatokért heves harc folyt.

Április 2. Keleti és délkeleti harctéren nem
történt semmi. — A Bigliától délre vívott harcok-
ból eredő zsákmányunk 12 géppuskára és 3 akna-
vetőre emelkedett. — Lens és Arras között erős
angol felderítő osztagoknak széles arcvonalban
intézett előretörései megheiusultak.

Április 3. Arras és Aisne között tegnap, ugy-
szintén ma reggel harcok fejlődtek, különösen a
Bapaumetól Croisillebe és Cambrayba vezető mű-
utak mentén, valamint a Somme mindkét partján.
Ugy a franciák, mint az angolok nagy erőket
vetettek harcba.

Április 4. A Dnyesztertől északra helyenként
fokozott tevékenységet fejtett ki az orosz tűzérő.
— Az orosz harctéren nem volt különös harci
esemény. — A délkeleti harctéren az Ochrida-tótól
keletre csapatunk behatoltak az ellenséges árkaiba
és foglyokkal tértek vissza. — Arrastól északra
heves ágyúharc volt. Több angol felderítő osztagot
a németek visszavertek. Noreuilnél több mint 300
angolt szállítottak vissza a németek, azonban az
angolok géppuska tűzébe kerültek s így csak 60
érte el vonalukat.

Április 5. Egy osztrák magyar repülő lelétt
egy orosz Nieupert-repülőgépet. A Stochod kö-
zépső folyásánál elfoglaltuk a toboi földőllást és
jelentékeny zsákmányt ejtettünk. — Olasz és dél-
keleti harctéren nem volt különös esemény. —
Lensől Arrasig tegnap is élénk volt a tűzharc.
St. Quentinól nyugatra a Somme és az Oise
között a franciák folytatták heves földérítő táma-
dásaikat.

Április 6. Keleti harctérről nincs érdekesebb
jelenteni való. — Messzehordó ágyúink jó hatással
lőttek Cormanstól keletre diszszemlére kivonult
olasz csapatokat. — A heves tűzérősi harc Lens
és Arras között tegnap is tartott. Német ítegek
Vendresnél foglyujtottak egy löszerraktárt. A föld
megrázkódott és a dörrenés az arcvonal mögött
40 kilométerre is érzékelhető volt.

BUTOR,

zongora, szőnyeg és egyéb
berendezés megvételre ke-
restetik. Cim a kiadóban.

